

מראי מקומות- בכורות ו'

דהשוה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום, וא"כ י"ל דכש"כ אהבת ת"ח יש לדמותו לאהבת המקום. אבל לענין מורא, בזה הי' ירא להשוות שום מורא של בשר ודם למורא המקום, עד שדרשה וכו'.

(ה) **כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך קבלתי שכר על הפרישה-** פי' המהרש"א בקידושין (ז.נ.), דמה שדרש כל האתין שבתורה הוא ודאי כבוד התורה, וא"כ, כוונתו לומר, דכשם שקבלתי שכר על דרישת האתין משום כבוד התורה, כך אקבל שכר על הפרישה, שזו כבוד שמים, שאין להשוות לו שום דבר לרבות.

(ו) **סד"א הואיל דבהמה טהורה נמי חידוש הוא,** דאמר מר דם נעכר ונעשה חלב, וכיון דחידוש הוא, בבהמה טמאה נמי לישתרי, קמ"ל- הק' בחי' הגרייז, הא סכ"ס זה אינו דם, ולא גרע מדם שבשלו שאינו חייב עליו, וא"כ איזה חידוש הוא זה דהחלב מותר. וצידד דאפשר לפרש דאף דאינו דם ממש, אבל עכ"פ יוצא מן הדם, ומשו"ה הי' צריך להיות אסור, אבל הביא מש"כ רש"י דמעיקרא הוי דם והאוכלו בכרת והשתא משתרי, ומשמע שאינו משום יוצא מן הדם הוא שהו"ל להיות אסור, אלא מעצם איסור דם שהוא בכרת, ומ"מ משתרי, וזהו החידוש דחידש התורה דמ"מ חלב מותר, וצ"ע.

(ז) **בבהמה טמאה נמי לישתרי, וכו'-** הק' הפרישה (יו"ד פ"א, א'), אף אם נאמר דאיסור אבר מן החי הותר גבי חלב, איסור בהמה וחי' טמאה במקומה עומד איסורה, וא"כ הדרה קו' לדוכתי, ל"ל קרא לאוסרה. ותי' דכיון דאמר' דאין איסור אבר מן החי ואיסור טמא חלין ביחד, א"כ ה"א דכמו דאבר מן החי התיר התורה איסורה להתיר חלב, כן י"ל להתיר איסור טמא, קמ"ל.

(ח) **אלא למ"ד איבריה מתפרקין, וכו'-** ע' בחתם סופר בנדה (ט. ד"ה דיין), דמעיקרא נקט דנח' במציאות, דמ"ד איבריה מתפרקין ס"ל

(א) **דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד-** העיר בהערות להגריי"ש דכלל זה דדבר שהי' בכלל וכו', מצינו היכא שהכלל הי' קודם, ושוב פירטה התורה, א"כ הו"ל בכלל, ושוב יצא מן הכלל ללמד, אבל כאן, הרי פסוקא דפטר חמור כתובה קודם הקרא דבכורה בהמה הטמאה תפדה, וחזינן מהכא דאף היכא דהכלל נכתב לאחר הפרט, מ"מ אמרי' דחשיב יצא מן הכלל ללמד ומלמד על כל הכלל.

(ב) **דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד- ע' בשפת אמת** מה שהק', ובביאור דבריו אי' בשיעורי הגריי"מ פיינשטיין (ק"ח), דלא שייך הא דאמר' דיצא מן הכלל ללמד אלא היכא דהתורה הביא כמה דברים שיש להם פרטים שונים, וכמו כל הקרבנות, דכ"א מהם יש להם דינים שונים, ומ"מ כוללם התורה בכלל א', ויצא דבר א' מן הכלל ללמד, ע"ז אמרי' דלא על עצמו יצא, אלא על הכלל כולו יצא. אבל לענין פטר חמור, אם אי' דבכל בהמות טמאות הי' דין פדיון, א"כ אין חילוק בין פדיון חמור לכל בהמה אחרת, וא"כ מה שייך לומר דדבר שהי' בכלל יצא ללמד על כל הכלל, הא לא הי' לו לפרט חמור כלל, אלא הול"ל בדרך כלל דכל בהמות טמאות יש להם פדיון בשה, וצ"ע.

(ג) **איבעיא להו, פרה שילדה מין חמור ויש בו מקצת סימנין, מהו- ע' בחזון איש (ט"ז, י', ד"ה ונראה)** דכ' דשאלת הגמ' שייך רק בשי' רבנן, דס"ל דגמל בן פרה מותר באכילה, דאילו לשי' ר"ש דס"ל דאסור באכילה, א"כ פשוט דאין שייך בו קדושת בכורה.

(ד) **כיון שהגיע לאת ד' אלקיך תירא פירש-** פרש"י, דזה אין לרבות בו. ובקידושין (ז.נ.). פרש"י שירא לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום. וכ' הפני יהושע (שם), דמה דלא פירש ג"כ כשהגיע לואהבת "את" ד' אלקיך, היינו משום דבאהבה שפיר שייך לומר דכשם שצריך לאהוב את ד' כך צריך לאהוב ת"ח, וכמו דמצינו לענין כבוד,

הכוונה דהוי ממש אבר מן החי, אלא דהוי איסור יוצא מן החי, וזה אינו אלא בישראל [ולדבריו ל"ק קו' המהרי"ט אלגאזי על השטמ"ק הנ"ל, דהק' דאפי' אם המלאכים היו בני נח, מ"מ הי' אסור להם מדין אבר מן החי, ולפי הנ"ל ל"ק כלל, דאינו אבר מן החי ממש, אלא יוצא מן החי].

דאין החלב בא מן הדם. אולם בהמשך הדברים כ' דמסתבר דלא נח' בזה, אלא כ"ע מודו דהולד ניזון מחלב שהוא במקום הדם. אלא הביאור הוא דהואיל ואיבריה מתפרקין, אין נפשה וכחה חוזרת לה כדי לבשל הלחות להפכם לדם, אלא נעשה מהם חלב. וא"כ, נמצא דמעולם לא הי' חלב זה דם, וא"כ אינו חידוש דהתורה התירתו, שהרי מעולם לא הי' דבר של איסור.

(ט) וחלב דבהמה טהורה מנלן דשרי- הק' השטמ"ק (ב'), לימא דמוכח דשרי מהא דהאכיל אברהם אבינו להמלאכים חלב, וודאי לא הי' האכילום איסור, שהרי אברהם קיים כל התורה כולה. ותי' דהי' סבור שהם בני נח, ובני נח אין מצווין על איסור זה, שהרי אי"ז מז' מצוות בני נח [נצ"ע"ק לשון "דהי' סבור", הרי מ"נ, אם ידע שהיו מלאכים, הרי מלאכים אין מצווין בכלום, וא"כ ודאי הי' יכול להאכילם כל מה שירצה, ובאותה שעה הי' א"א להיות ישראל ומצווה, וצ"ע]. והק' המהרי"ט אלגאזי (פרק ראשון, אות ב' [ז]), בשלמא למ"ד דדם נעכר ונעשה חלב, וזהו הס"ד שיהי' אסור, א"כ שפיר י"ל דאין שום איסור להאכיל לבני נח, דקיי"ל דבני נח מותרין בדם. אבל לטעם של הגמ' דהחידוש דחלב מותר הוא משום דס"ד דאסור משום אבר מן החי, א"כ אפי' אם הי' סבור שהם בני נח, אם אבר מן החי הוא, א"כ אסור אף לבני נח [ובאמת לדבריו צ"ע, מהו ההיתר באמת לנכרים לאכול חלב, אם אבר מן החי הוא, מהכ"ת דהיתר דהתורה נתן לישראל שייך גם לגוים, וצ"ע]. וצייד דאולי לטעם זה אה"נ, הי' ראי' מקרא דהאכיל אברהם חלב להמלאכים, אבל מה שהגמ' לא הי' רוצה להביא ראי' משם, היינו משום דלא הי' ראי' לפי צד האחר. וע' בהערות על המהרי"ט אלגאזי שם שהביא תי' אחרים לקו' השטמ"ק, מה שתי' המצפה איתן דנתן להם מחלב דבת פקועה, דלית בה איסור אבר מן החי כיון שהוא כשחוט (אולם כ' דא"א לומר כן, דהא אי' בירושלמי דעברו המלאכים על איסור בב"ח, ואם אי' דהי' חלב מבת פקועה, גם איסור בב"ח ליכא).

(י) ודלמא לסחורה- הק' המרומי שדה, אם הצד לאסור הוא משום איסור אבר מן החי, א"כ לגוים נמי אסור, וא"כ מהו ההיתר לעשות סחורה בה למוכרה לגוים. ותי' דאף מה דצייד הגמ' לומר דאבר מן החי הוא, אין